

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 145

van **GWENDOLYN RUTTEN**

datum: 13 januari 2022

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Wateroverlast zomer 2021 - Criteria voor erkenning als ramp

Afgelopen zomer veroorzaakte de hevige regenval ongeziene wateroverlast in verschillende delen van ons land. We kennen allemaal de hallucinante beelden uit Pepinster, Verviers en vele andere plaatsen. De schade was niet te overzien, met heel wat menselijk leed tot gevolg. Ook in Vlaanderen kregen heel wat steden en gemeenten te kampen met overvloedige regenval die heel wat schade veroorzaakte. Als burgemeester van Aarschot kan ik ervan meespreken dat het zeker in mijn eigen regio maar ook elders bange dagen en uren waren waarin heel wat crisismanagement noodzakelijk was om erger te voorkomen.

De minister-president, bevoegd voor het Vlaams Rampenfonds, kondigde op 16 juli 2021 aan dat het rampenfonds zou tegemoetkomen voor wie schade heeft geleden door het noodweer. Daarop startte het Vlaams Rampenfonds een onderzoek naar de eventuele erkenning van deze schadelijke weersverschijnselen als ramp. Op de ministerraad van 21 december 2021 heeft de Vlaamse Regering de hevige regenval tussen 14 juli 2021 en 17 juli 2021 erkend als ramp. Daarnaast bepaalde de Vlaamse Regering ook de geografische uitgestrektheid van die ramp. Voor dat laatste zou een lijst opgemaakt zijn van de 62 gemeenten die tot het rampgebied behoren wat betreft de periode 14 juli tot 16 juli en nogmaals 9 gemeenten voor de periode 14 juli tot 17 juli.

Verschillende burgemeesters hebben echter al aangegeven dat, ondanks het feit dat hun respectieve gemeenten zwaar getroffen werden door de hevige regenval van de afgelopen julimaand, zij finaal niet in aanmerking genomen zijn voor deze lijst. De erkenning van een gemeente staat of valt met de wetenschappelijke criteria die zijn vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 20 oktober 2020. Het KMI en de VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) bepalen op basis van de peilmetingen welke gemeenten in aanmerking komen wat betreft hevige regenval en het WL en de VMM doen dat wat betreft overstromingen. Hevige regenval kan als ramp erkend worden indien er zware en plotse regen van meer dan 35 millimeter per uur per vierkante meter of meer dan 70 millimeter per 24 uur per vierkante meter plaatsvindt die lokale overstromingen, opstuwingen van riolen of modderstromen veroorzaakt.

Een overstroming kan als ramp erkend worden als ze een stijging van het waterpeil veroorzaakt in een onderdeel van een waterloop, kanaal, meer, vijver of zee als gevolg van een van de volgende fenomenen: een tijdelijke, uitzonderlijke overstroming door aanhoudende regenval (1), het afvloeien van water bij onvoldoende absorptie door de ondergrond (2), het smelten van sneeuw of ijs (3), een natuurlijke dijkbreuk (4), een vloedgolf (5). Merk op dat hier het element van een 'natuurlijk fenomeen' de doorslag

geeft, waardoor bijvoorbeeld de beslissing van afgelopen zomer om bepaalde dijken (in sommige gevallen op advies van de VMM) door te steken en het water op die manier weg te leiden van de woonkernen ertoe kan leiden dat deze gemeenten finaal niet in aanmerking komen. Als dit effectief zou kloppen, zijn gouverneurs of burgemeesters de volgende keer misschien minder geneigd om dergelijke beslissingen te nemen. Dat kan hoegenaamd niet de bedoeling zijn.

Er bestaat dus heel wat bezorgdheid over de invulling van deze criteria. In die zin dringt zich een evaluatie van de bestaande regelgeving op.

1. Is de minister-president op de hoogte van de problemen tot erkenning die sommige gemeenten ervaren?
2. Gaat de minister-president de criteria bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 20 oktober 2020 evalueren en eventueel bijsturen in het licht van deze problemen?
3. Wat gaat de minister-president ondernemen met betrekking tot die casussen van gemeenten die overduidelijk kunnen aantonen dat zij met zware wateroverlast te maken hebben gehad, maar waar de wetenschappelijke criteria negatief beoordeeld werden door de VMM e.a.?
4. Hoe zal het criterium van het 'natuurlijk fenomeen' gehanteerd worden specifiek wat betreft het doorsteken van dijken? Kan de beslissing om een dijk door te steken bijvoorbeeld betekenen dat een gemeente niet in aanmerking komt om erkend te worden?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 145 van 13 januari 2022

van **GWENDOLYN RUTTEN**

1. Mijn diensten hebben mij geïnformeerd dat een aantal gemeenten voor de hevige regenval en de overstromingen van midden vorig jaar informatie hebben ingewonnen of bezwaren hebben geuit omdat zij niet vervat waren in de besluiten van de Vlaamse Regering van 21 december 2021 tot erkenning als ramp.

Deze gemeenten werden door mijn diensten geïnformeerd over de reden van niet-erkenning en ontvingen, indien gewenst, alle documenten die aan de basis lagen van de erkenning als ramp, inclusief de adviezen van de bevoegde wetenschappelijke instanties (deze documenten waren trouwens als bijlage bij het regeringsdossier gevoegd en zijn publiek raadpleegbaar op [deze webpagina](#)).

2. De vaststelling van de erkenningscriteria wordt geregeld door [artikel 4 van het decreet van 5 april 2019](#) en door het [besluit van de Vlaamse Regering van 30 oktober 2020](#). [Artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 30 oktober 2020](#) preciseert dat een natuurverschijnsel met uitzonderlijk karakter dat ofwel voldoet aan het financiële criterium, vermeld in [artikel 3](#), ofwel aan de wetenschappelijke criteria, vermeld in afdeling 3, als ramp kan erkend worden. Voor hevige regenval worden die wetenschappelijke criteria nader omschreven in [artikel 4](#) en voor overstromingen in [artikel 5](#).

De beslissing (en de twee besluiten) van de Vlaamse Regering van 21 december 2021 om de hevige regenval en overstromingen van 14 tot 16, resp. 17, juli 2021 te erkennen als ramp zijn gebaseerd op de ontvangen schademeldingen van de getroffen en op de adviezen van de wetenschappelijk bevoegde instanties:

- voor de hevige regenval: de adviezen van het KMI en van de VMM;
- voor de overstromingen: de adviezen van het Waterbouwkundig Laboratorium en van de VMM.

De toepassing van de regelgeving leidde tot de conclusie dat, wat de hevige regenval van 14 juli tot 16 juli 2021 betreft, voor 62 gemeenten voldaan was aan de erkenningscriteria als ramp. Voor de overstromingen van 14 tot 17 juli 2021 was dat het geval voor 9 gemeenten. Het zijn die gemeenten die in de respectieve besluiten van de Vlaamse Regering van 21 december 2021 zijn opgenomen.

Het ligt niet in mijn intentie om deze erkenningscriteria te wijzigen. Zij zijn immers weloverwogen vastgesteld, zoals toegelicht in de nota's aan de Vlaamse Regering van 5 juni 2020 (principiële goedkeuring van het uitvoeringsbesluit) en van 30 oktober 2020 (definitieve goedkeuring)¹.

3. Gemeenten waarvoor overeenkomstig de voormelde regelgeving niet voldaan is aan de erkenningscriteria komen niet in aanmerking om opgenomen te worden in de besluiten tot erkenning als ramp als gevolg van de hevige regenval van 14 juli tot 16 juli 2021 en/of de overstromingen van 14 tot 17 juli 2021.

¹ Referenties van deze regeringsdocumenten : VR 2020 0506 DOC.0546/1BIS en VR 3010 DOC.1195/1BIS (deze documenten zijn beschikbaar voor het Vlaams Parlement via de databank Kaleidos)

4. [Artikel 2 van het decreet van 5 april 2019](#) definieert een ramp als een natuurverschijnsel met uitzonderlijk karakter dat belangrijke schade heeft veroorzaakt en dat de Vlaamse Regering, overeenkomstig artikel 4, tweede lid van het decreet, erkend heeft als ramp. Deze definitie moet immers binnen het kader blijven van de bij de zesde staatshervorming overgedragen bevoegdheid voor de erkenning van een natuurlijk fenomeen als ramp. (Ten tijde van de overdracht waren de rampen nog uitgesplitst in algemene rampen en landbouwrampen.)

Krachtens [artikel 3 van het decreet](#) geeft enkel materiële en zekere schade aan lichamelijke roerende of onroerende goederen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, die het rechtstreekse gevolg is van een ramp, recht op een tegemoetkoming. De schade die ontstaat door het kunstmatig aanbrengen van een bres bij rivieren en waterlopen is niet het rechtstreeks gevolg van een natuurverschijnsel met uitzonderlijk karakter en geeft conform de decretale bepalingen bijgevolg geen recht op een erkenning als ramp of op een tegemoetkoming van de schade.

Ik verwijs in dat verband ook naar het antwoord dat ik op 8 februari 2021 gegeven heb in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie op een interpellatie van de heer Ludwig Vandenhove waarin dit thema eveneens ter sprake kwam.